

★ ΣΑΤΥΡΙΚΑΙ ΗΘΟΓΡΑΦΙΑΙ ★

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ

Ἀφιεροῦται εἰς
τοὺς μαλλιαροὺς

ΡΩΜΕΝΗ ἡ σπον-
δυλική του στήλη
Τὰ μάτια του παν-
τοῦ στρέφονται, ἀλλὰ
πουθενά δὲν κυττά-
ζουν· ὕψος ἀνθρώ-
που τοῦλάχιστον δι-
σεκατομμυριοῦχου.

Ἠγόρασε μυνέ-

λον, ἀλλὰ μὲ ὅλας τὰς ἀπεγνωσμένας προσ-
παθείας καὶ κατόπιν συμβουλῆς τοῦ ἱατροῦ
δὲν τὸν φορεῖ.

Τὸ γυμνάσιον ἐτελείωσε μετὰ πολλὰ βάσανα
καὶ μνηδενικά. Διαιτῆς εἰς τὴν Δ'. ἔλαβεν ἀπο-
λυτήριο διὰ τῆς μεθόδου τῶν μπιλλιέτων.

Μόλις ἐνεγράφη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ
ἦλθεν ἡ ἐμπνευσις νὰ γίνῃ λόγιος, ὅπως θὰ
τοῦ ἦρχετο νὰ γίνῃ ἐργολάδος κηδεὼν ἢ καν-
δηλανάπτης, ἀπαράλλακτα ὅπως καὶ εἰς συμ-
μαθητῆς του ἔλεγεν ὅτι θὰ μεταβῇ εἰς Παρισί-
ους διὰ νὰ σπουδάσῃ... ὑπουργός.

Ἀλλὰ τί εἰδους λόγιος νὰ γίνῃ; Ποιητής;
Εἶναι καὶ ἄλλοι πολλοί· ἔπειτα τὸ πολὺ πολὺ νὰ
ἐπεσκίαζε τὴν δόξαν τοῦ Σολωμοῦ. Διηγημα-
τογράφος; Δὲν κατεδέχετο. Δραματικός συγ-
γραφεὺς; Ἀλλὰ χωρὶς νὰ κανονισθῇ τὸ ζήτημα
τῶν ποδοστών; Ποτέ! Λοιπὸν; Τὸ εὐκολώτερον
ἐν Ἑλλάδι ἐπάγγελμα τῶν γραμμάτων τὸ εὖρε
ἐπὶ τέλους: Κριτικός!

Πρῶτον προσὸν τοῦ κριτικοῦ μας ἦτο νὰ ὑπο-
δυθῇ τὸν σοβαρόν, νὰ μὴ πλησιάσῃ κανένα.
Περὶ ὧων νὰ ἐκφράζεται μετὰ περιφρονήσεως.

— Ὁ Βασιλειάδης; Ἄ, δὲν τὸν ἐδιάβασα...

— Ὁ Μορέας; qu'est ce que Μορέας?... Ποιη-
τής; Μπᾶ;...

— Ὁ Βαλαωρίτης; Νὰ σοῦ εἰπῶ, φίλε μου...
Δὲν εἶναι δὲ καὶ σπουδαῖο πρᾶγμα... Μὴ κυτ-
τᾶς... Ὁ Saint-Beuve.

— Ἡ Ἀδινγκ;

— Ἄ! ἔχει μερικά σοβαρὰ ἐλαττώματα. Α. χ.
εἰς τὸν Ἀρχοντοχωριάτην τοῦ... Φεγιέ.

— Ὁ Ραγκαβῆς; Ὅα ἦτο ὑποφερτός, ἐάν...

— Ὁ Βικέλας; Οὐὲ σαχλός. Πλήττω νὰ τὸν
διαβάζω mon cher... Ἐπειτα τί διηγηματογρά-
φος εἶναι ἀφοῦ ἔχει γράψῃ Βυζαντινὴν ἱστο-
ρίαν (!!!)

— Ὁ Βλάχος; Τενεκές, τενεκές... ἐὰν ἐξῇ
εἰς τὴν Εὐρώπην...

Καὶ οὕτω διὰ συντόμου διαδικασίας ἐξοφλεῖ,
ἐκμνηδενίζων ὅλους πέρα πέρα.

Ὁ Ταῖν, ὁ Βουνετιέρ ὁ Σαρδαῖ, ὁ Νίτσε εἰς τὸ
στόμα του συνεχέονται μὲ τὸν Τάννερ καὶ τὸν
Μυσσέ. Ἀναμασσοῦ κεκομένας, ἀδυναρτήτους
φράσεις περὶ τέχνης, περὶ ἀπαγγελίας, περὶ
ρυθμοῦ, περὶ ὑποκειμενικότητος, περὶ περιβά-
λλοντος, ἀποκεφαλίζει φιλολογικὰς κορυφὰς καὶ
ἐξακοντίζει τὰ βέλη τῆς κριτικῆς του, τὰ
ὅποια ἔχει ἀπὸ ἐτῶν ἀποταμιεύσῃ εἰς τὸ κενὸν
κρανίον του. Ὅσοι γνωρίζουν τί ἀξίζει, γελοῦν
μαζὶ καὶ ἐπιδιώκουν τὴν συντροφίαν του.
Ὅσοι δὲν τὸν γνωρίζουν, τὸν... θαυμάζουν.

Πειποθήσεις καὶ γνώμας δὲν ἔχει. Μόνον ἐκ-
κεντρικότητος καὶ ἐγωῖσμόν, ὅσον ἡ ὑψηλός,
μεγάλον.

Μίαν ἐσπέραν ἐκάθηντο εἰς ἓν μαστιχοπω-
λεῖον πέντε ἐξ φιλολογοῦντες καὶ μεταξὺ αὐ-
τῶν ἐνθρονισμένος, ὀλίγον· καμπουροειδὲς καὶ
συνοφρωμένος, ὁ κριτικός Ὁμίλουν περὶ συγ-
χρόνου ποιήσεως. Ὁ κριτικός ἐκεραυνοδόλει
ὅλους. Ὅλοι δι' αὐτὸν ἦσαν γελοῖοι, μιμηταί,
παπαγάλοι, ἀκαλαίσθητοι...

— Τοὺς λείπει, ἀδελφέ, ἐκραύγαζεν, ἡ ὑπο-
κειμενικότης τῆς... ἀντικειμενικότητος.

— Μὰ μὴ τὰ λέτε ἔτσι... Γιὰ ἀκούστε ἓνα
ποίημα, λέγει εἰς τὸν ὀμιλητῶν, ὅστις ἔσχε τὴν
τόλμην ἐνώπιον τοῦ κριτικοῦ νὰ ἀπαγγεῖλῃ ἓν
ποίημά του, πολὺ εὐμορφον καὶ τρυφερόν.

Εἰς ὅλους ἤρεσε. Μόνον εἰς τὸν κριτικὸν
ἐφάνη ἀνάξιον λόγου.

Ὁ ἀπαγγεῖλας δὲν συγκρατεῖται πλέον.

— Καὶ ποῖος ποιητῆς παρακαλῶ ἀρέσει εἰς
σᾶς;

— Ἄ, mon cher, ὁ Σέλλεϋ, ὁ Στεκκέρν... Τί
ὠραῖα πράγματα ἔχει γράψῃ αὐτὸς ὁ Σέλλεϋ...

— Δὲν ἀμφιβάλλω.

— Τί λές, ἀδελφέ! Ὁ Σέλλεϋ; Ἐξοχος! Ὑψος
ιδεῶν, ὀξυδέρκεια (!!) εὐπάθεια, ἀντίληψις, γλυ-
κύτης, ἐξιδανίκευσις, δύναμις, νεῦρα.

— Ὅα ἔκαμνε γυμναστικὴ ὁ μακαρίτης, λέγει
κάποιος,

— Ὅχι, κύριε, ὁ κριτικός μας ἔχει δίκαιον,
Νὰ λ. χ. ἐνθυμοῦμαι τώρα κατὰ σύμπτωσιν ἓν
ποίημά του, τὸ ὁποῖον μετέφρασεν ὁ Μαρκο-
ράς... Ἄν θέλετε νὰ σᾶς τὸ ἀπαγγεῖλω, διὰ νὰ
λάβετε μίαν ιδέαν τοῦ Σέλλεϋ, ὅσοι δὲν ἐδιαβά-
σατε τὰ ἔργα του...

Καὶ ἀπαγγέλλει ὁ νεαρός ποιητῆς ἓν ποίημα.
Εἰς ἕκαστον στίχον ὁ κριτικός ὠρθοῦτο καὶ
τὰ μάτια του ἔλαμπαν ἀπὸ χαράν. Ἐθριάμβευεν
ἡ κριτικὴ του.

— Βλέπετε, ἐψιθύριζε πρὶν ἀκόμη τελειώσῃ
ἕκαστον τετράστιχον. Δὲν σᾶς τὸ ἔλεγα ἐγώ;
Κυττάξατε· ἐννοία, ὕψος, τί λές ἀδελφέ!...

Καὶ ἐξηκολούθει ἐκεῖνος ἀπαγγέλλων.

— Χμ! Νὰ ποιητῆς... Ἄμ' ὁ Σέλλεϋ δά, τί
ἔχει νὰ κάμῃ! Μεγαλοφυΐα...

Τὸ ποίημα ἐτελείωσε.

Καὶ ὁ κριτικὸς καταχαρούμενος συνεχίζει τὸ ἐγκώμιον τοῦ Σέλλεϋ.

— Δαιμόνιον πνεῦμα! Πῶς; Τὸν ἔχω φάη αὐτὸν τὸν ποιητὴ μὲ τὸ κουτάλι... Πράγματι, αὐτὸ τὸ ποίημα εἶναι ἀπὸ τὰ καλλίτερά του. Νὰ δῖτε τὸ ἔχω διαβάσῃ εἰς τὸ πρωτότυπο... Εἶναι θαρρῶ εἰς τὴν τελευταίαν συλλογὴν του σελ. 258 ἢ 268. Ἡ μετάφρασις ἐννοεῖται χωλαίνει, ἀλλὰ τέλος πάντων.

Ἡ τελευταία παρατήρησις ἦτο ἀπαραίτητος διότι κριτικὸς χωρὶς νὰ κατακρίνῃ κάτι ἔστω καὶ ἐν μέσῳ ὠκεανοῦ ἐπαίνων εἶναι σὰν μία κομψευομένη γυναῖκα ἀσχημῆ.

Ἄφου εἶπεν, εἶπε κριτικὰς... ἀνοσιδίας ὁ κριτικὸς, ἐγείρεται αἰφνης ὁ μετριοφρονέστατος ποιητής. Ἐνας ἄλλος ὅστις ἐγνώριζε ὅτι τὸ ποίημα ἦτο τοῦ ἀπαγγέλλοντος ἀντιτείνει εἰς τὴν κριτικὴν τοῦ κριτικοῦ.

— Δὲν ἦταν δὲ καὶ σπουδαῖος ποιητής... Ὁ Σέλλεϋ εἶναι ἀπὸ τοὺς δευτερεύοντας ποιητάς.

ᾧ, τότε δὴ τότε ὀργίζεται ὁ κριτικὸς, διότι ἐτόλμησαν νὰ ἀμφισβητήσουν τὸ κύρος τῆς γνῶμης του.

— Ὁ Σέλλεϋ θὰ μοῦ εἰπῇς ἐμένα; Ἄμ' καὶ ἂν δὲν τὸν εἶχες διαβάσῃ, κακομοίρην, δὲν οὐοῦ φθάνει αὐτὸ τὸ ποίημα ποῦ ἀκουσες διὰ νὰ τὸν θαυμάσῃς;

— Μὰ τί εἶναι δὲ, καὶ μένε καὶ σύ...

Γιάννη, — ἦτο ὁ ἀπαγγέλλας — περ το, πέρς το σὲ παρακαλῶ πάλι, καλά, καὶ ἀκουσέ το. Κάθε στίχος καὶ διαμάντι. Νὰ σοῦ τὸ ἐξηγῶ κι' ὅλα διότι σύ δὲν πέρνεις κάθο.

— Ἄ — εἶπε μετριοφρονέστατα τότε ὁ ἀπαγγέλων θέλων νὰ σώσῃ ἀπὸ τὰς παρεξηγήσεις καὶ τὴν ἀμάθειαν τοῦ κριτικοῦ τὸ ποίημά του—ὡς παρακαλῶ... χωρὶς σχόλια.

Ἀπαγγέλλεται καὶ ἐκ δευτέρου. Ὁ θαυμασμὸς τοῦ κριτικοῦ αὐξάνει, ἡ εὐγλωττία του παρασύρει πάντας...

— ᾧ! Ὁ Σέλλεϋ τὸν λατρεύω ἔαν τὸν εἶχα ἐδῶ, μόνον καὶ μόνον δι' αὐτὸ τὸ ποίημά του θὰ τὸν ἐπροσκυνοῦσα, θὰ τὸν φιλοῦσα...

Ὁ Γιάννης ἐγείρεται τότε καὶ ἀπαθέστατος λέγει:

— Κύριοι, ὁ Σέλλεϋ δυστυχῶς δὲν ἔχει τὴν αὐτὴν γνῶμην μὲ τὸν κριτικὸν μας. Ὁ Σέλλεϋ εἶναι ἐμπρὸς σας, διότι τὸ ποίημα ἦτο ἰδικόν μου.

(Ὁ κριτικὸς τὰ χάνει.)

... Εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ παλαιότερά μου, τὸ ἔχω πρὸ πολλοῦ ἀποκηρύξει. Τώρα δὲ μάλιστα μετὰ τοὺς ἐπαίνους τοῦ κριτικοῦ τὸ ἀποκηρύττω δημοσίᾳ καὶ ὀριστικῶς.

(Ὁ κριτικὸς κιτρινίζει.)

... Ὁ Σέλλεϋ βέβαια εἶναι ἀριστος ποιητής, ἀλλὰ γίνεται ῥάκος ὅταν τὸν ὑπερδεύουν εἰς τὴν γλῶσσάν των ἄνθρωποι οἱ ὅποιοι οὔτε τὸν Θεοδόσιου δὲν εἶναι ἱκανοὶ νὰ κρίνουν...

(Ὁ κριτικὸς ἀποσβολοῦται...)

... Καὶ τώρα ἂν θέλετε, φεύγουμε, θὰ παρακαλέσω ὅπως κάτι τι τὸν κριτικὸν μας. Εἶπε ὅτι

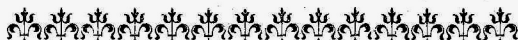
ἂν εἶχε ἐμπρὸς τοῦ τὸν ποιητὴν τοῦ ποιήματος ποῦ ὡς ἀπήγγειλε, θὰ τὸν ἐπροσκυνοῦσε καὶ θὰ τὸν ἐφιλοῦσε. Ἀπὸ τὸ δεύτερον ἀπαλάττω τὸν ἑαυτὸν μου συνιστῶν εἰς τὸν κριτικόν, ἀλλὰ παρειὰς μὴ ἀροτριωθείδας ἀπὸ τὸ ξυράφι... Ὅσον ἀφορᾷ διὰ τὸ προσκύνημα ἂν ἐνέχει τὴν ἐννοιαν τῆς μετανοίας συμφωνῶ μαζί του χάριν... τοῦ ἑαυτοῦ του. Διότι δι' ὅσας ἀνοσιδίας μᾶς ἔλεγεν ἕως τώρα μόνον διὰ μετανοίας δύναται νὰ ἐξιλεωθῇ, ὅπλ νὰ παύσῃ πλέον νὰ κρίνῃ.

Ὅλοι ἐγέλασαν διὰ τὸ πάθημα τοῦ κριτικοῦ, ὅστις ὥχρὸς ἀπὸ θυμόν, ἀναπολόγητος, ἐψιθύριζε διαρκῶς.

— Δὲν εἶναι δυνατόν! Δικό του ποίημα; Δὲν εἶναι δυνατόν...

Ἐκτοτε ἠρραίωσε τὰ βέλη τῆς κριτικῆς του, ἀλλὰ καυχᾶται πάντοτε ὅτι αἱ ἀρχαὶ του μίαν ἡμέραν θὰ κατισχύσουν!...

ΔΙΚ.

★ F. Augusto de Benedetti ★

ΤΟ ΑΙΩΝΙΟΝ ΔΡΑΜΑ

Η ΚΛΩΣΤΗ ΚΟΒΕΤΑΙ

ΠΡΑΞΙΣ ΜΙΑ

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΕΒΕΛΙΝΑ, ἑτῶν 19 — ΕΔΜΟΝΔΟΣ, ἑτῶν 22.

Ἡ σκηνὴ παριστᾷ δωμάτιον μὲ κομρὰ ἑπιπλα, ἀλλ' ἐν καλλιτεχνικῇ ἀτάξει. Ροδόχροα παραπείσματα εἰς τὸ παράθυρον. Πολλὰ ἄνθη ἐσπαρμένα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ τοῦ μικροῦ τραπέζιον κοντινὰ, διάφορα γλυκίσματα, σιγάρα, εἰκόνες, βιβλία, χάριται, κτλ. Μερικὰ ἀνδύσματα κρεμάμενα ἀπὸ τὸν τοῖχον, ἐν οἷς καὶ μικρὰ μάχαιρα.

Ὁ Ἐδμόνδος κομψότατα ἐνδεδυμένος, ὀρθίος πλησίον τῆς τραπέζης; τακτοποιεῖ μερικὰ ἀνδύσματα. Ἐπὶ δύο τρίτα λεπτα ἐξακολουθεῖ ἡ ἀφανὴς αὐτῇ σκηνῇ τῆς ταξιν. μήσεως. Αἶφρη; ἀκούονται τρία κτυπήματα ἐλαφρὰ εἰς τὴν θύραν.

ΕΔΜ. (Σκιρτῶν) Τόσον γλήγορα! (Στέκεται ἐπὶ στιγμὴν ὥπως πρκατηρήσῃ γύρω του ἔαν ὅλα εἶναι ἐν τάξει, κατόπιν τρέχει ν' ἀνοίξῃ).

(Παρουσιάζεται ἡ Ἐβελίνα μὲ βαθύχρουν ἐνδυμασίαν. Εἶναι πολὺ ἰσχνὴ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς εἶναι βαθύλωμένοι. Μὲ μορφὴν πάσχουσαν, προβαίνει μὲ σταθερὸν βῆμα. Ὁ Ἐδμόνδος μένει ἐπὶ στιγμὴν ἐκπληκτικὸς βλέπων τὴν Ἐβελίναν, ἔπειτα μὲ θαυμασμὸν ὑάεσται.) Ἐβελίνα!

ΕΒΕΛ. (Μετὰ μικρὰν διακοπὴν) Ναί, εἰμι ἐγώ, ἐγὼ ἡ ἰδίᾳ. (Μὲ πικρὸν μειδιάμα ἐνέχον εἰρωνείαν.) Τί λοιπόν; Δὲν με ἀναγνωρίζεις πλέον; Τόσον μετεβλήθην; Ἴσως... ἀφότου δὲν εἶδομεν ἀλλήλους! Δὲν εἰμι πλέον ἡ παλιὰ Ἐβελίνα; (Ἀναστενάσσουσα.) Μά... τί τάχα; Τὰ ἄλλα λίγος ἐνδιαφέρουν... τώρα... Ναί, ἀρρώστησα... πολὺ... παρὰ πολὺ...